

Ainevaldkond „Ajalugu lihtsustatud õppekavale“

Ainevaldkonna õppeained ja nädalatundide jaotumine klassiti

Õppeaine	Nädalatunde klassiti									
	1.kl	2.kl	3.kl	4.kl	5.kl	6.kl	7.kl	8.kl	9.kl	Kokku
Ajalugu	-	-	-	-	-	1	2	2	1	6

1. Ajalooõpetuse rõhuasetused 6.-7. klassis

Ajalooõpetuses lähtutakse õpilasest kui ajaloo osalejast. Õpilasel kujundatakse arusaam, et ajalugu on ka tema enda lugu. Toetatakse lapse isiklikele kogemustele ning eelnevatele teadmistele ja ettekujutustele, kesksel kohal on nende aktualiseerimine ja süstematiseerimine. Otstarbekas on „oma ajaloo“ (eluloo) koostamine näiteks vanematelt ja vanavanematelt saadud teabe põhjal.

Õppetegevuse käigus omandatakse mitmesuguseid oskusi (küsimuste esitamine, teabe hankimine, eneseväljendamine), arendatakse koostööoskusi ja kujutlusvõimet. Uut teemat käsitlema asudes selgitatakse välja õpilase eelteadmised, et vältida võimalike väärkujutluste kinnistumist ja uute kujunemist. Õppetöös tuleb vastata kõigile ajalooalastele küsimustele ning vestluse käigus jälgida aktiivselt õpilaste ettekujutuste arengut.

6. klassis omandatakse teadmisi õpilaskeskse lähiümbruse kohta. 7. klassis keskendutakse juba laiemalt Eesti ajaloo tundmaõppimisele. Väga oluline on ajaloo õpetamisel muuseumide, ajalooa seotud paikade ja mälestiste külastamine ning minevikku kajastavate filmide vaatamine.

1. 2. Taotletavad õpitulemused 6.–7. klassis

6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb huvi oma perekonnaga seotud minevikusündmuste vastu;
- 2) teab, et kodukoht ja elutingimused on ajaloo käigus muutunud;
- 3) tajub mineviku ja oleviku seoseid;
- 4) mõistab „põlvkonna“ olemust;
- 5) mõistab ajalist järgnevust ajateljel, omab üldist ettekujutust kodukoha ajaloo perioodidest.

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) nimetab vanaaja olulisemaid kultuurisaavutusi;
- 2) selgitab õpitava ajalooajalooperioodiga seostuvaid olulisemaid põhimõisteid;
- 3) nimetab tähtsamat muinasajast ja selle perioodidest (kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg);
- 4) selgitab üldisi fakte Eestist ja tema naabermaadest muinas- ning keskajal;
- 5) kirjeldab kõige üldisemal kujul keskaja olemust;
- 6) nimetab keskaja tähtsamaid leiutisi ja avastusi.

1.3 Ajalooõpetuse ainekava teemade ja allteemade jaotus 6. klassis

Õppesisu	Täpsustatud õpitulemused
Sissejuhatus. Mis on ajalugu? Mida me minevikust mäletame? Suguvõsa ajalugu Minu suguvõsa	Selgitab oma sõnadega, mis on ajalugu ja milleks on vaja ajalugu tunda Jutustab oma lapsepõlvest ja kodust. Selgitab mõisteid sugupuu, põlvkond, esivanemad. Koostab oma sugupuu (õed, vennad, isa, ema vanaisa, vanaema), väärtustab oma peret ja lähedasi.
Kuidas me ajaloost teada saame? Suulised, kirjalikud ja esemelised ajalooallikad. Õpilase kodus/koolis olevad ajalooallikad. Arheoloogia. Muuseumid ja arhiivid.	Selgitab oma sõnadega, mis on ajalooallikas ning miks on see vajalik. Eristab suulist, kirjalikku ja esemelist ajalooallikat ning oskab ise tuua selgituseks konkreetseid näiteid. Teab ja seletab, millega tegeleb arheoloogia ning mis on sellest teadusest kasu. Teab, mis on muuseum ja arhiiv. Oskab leida internetist infot mõne kodukohas asuva muuseumi kohta.
Ajaarvamine. Ajatelg. Mõisted eKr, pKr, sajand, aastatuhat, eluaastad. Õpilase elulugu ajateljel. Araabia ja rooma numbrid. Sajandite määramine.	Kasutab, loeb andmeid ajateljelt, oskab sinna ise uut infot kanda. Saab aru ajaarvamisega seotud mõistetest. Oskab arvutada aastaid ja määrata sajandeid.
Eesti muinasaeg. Esimeste inimeste tulek Eesti aladele. Muinasaegsete inimeste elutingimused ja tegevus. Muinasaegsed märgid kaasajal.	Teab, millal ja kuidas jõudsid esimesed inimesed Eestisse. Kirjeldab nende tegevust, elutingimusi. Teab, et tänapäeval esineb looduses viiteid muinasaegsetele asulakohtadele. Võrdleb muinasaja ja tänapäeva inimest.
Eesti keskaeg. Vabadusvõitlus. Ristiusustamine. Pärisorjus. Mõisate	Teab, millal ja kuidas eesti talupojad ristiusustati ja pärisorjastati. Teab,

rajamine. Talupoegade koormised. Kirik. Keskaegsed märgid kaasajal.	kes ja kuidas hakkas Eestit valitsema. Iseloomustab kiriku välimust ja tegevust. Teab, et tänapäeval esineb meie ümber viiteid keskaegsetele hoonetele ja kohtadele.
Eesti uusaeg. Elu mõisas ja külas. Talurahva kooliharidus. Tartu Ülikooli asutamine. Rahvuslik ärkamisaeg.	Kirjeldab ja võrdleb igapäevaelu mõisas ja külas. Selgitab, missugused olid talurahva võimalused haridust saada. Iseloomustab nende haridustaset. Teab, miks on Tartu Ülikooli asutamine oluline sündmus meie ajaloo. Iseloomustab rahvuslikku ärkamisaega ja selle kuulsamaid tegelasi.
Eesti lähiajalugu. Eesti iseseisvumine ja vabadussõda. Eesti vabariik. Nõukogude Eesti. Taasiseseisvunud Eesti.	Teab, millal tekkis Eesti riik. Selgitab, miks toimus vabadussõda ja millega see sõda lõppes. Selgitab, mille poolest erineb iseseisev Eesti okupeeritud Eestist. Nimetab Sangaste piirkonnas asuvaid ajaloolisi hooned.

1.4 Ajaloõpetuse ainekava teemade ja allteemade jaotus 7. klassis

Õppesisu	Täpsustatud õpitulemused
Kordamine. Ajaarvamine, ajalooallikad. Muinaaeg Varased kultuurid. Kiviaeg. Metallaeg. Muinaaeg Eestis Jäaaeg. Vanim inimajastus Eestis. Muistsete eestlaste elu-olu. Eesti muinasaja lõpul. Suhted naabritega.	Selgitab, mis on sajand, aastatuhat, eKr, pKr. Nimetab ja toob näiteid ajalooallikate kohta. Võrdleb kiviaja ja metallaiaja inimese eluviisi ja tegevusalasid. Mõistab looduslike tingimuste tähtsust inimkonna arengus. Nimetab ja näitab vanimaid inimajastusi Eestis. Kirjeldab eestlaste eluolu muinasajal. Nimetab muistsete eestlaste naabreid, näitab kaardil.
Vanaaeg Vanaaja sisu ja üldiseloomustus. Vanaaja kõrgkultuuride olulisus Vana-Ida, Vana-Rooma ja Vana-Kreeka näitel.	Nimetab Vana-Ida, Vana-Rooma ja Vana-Kreeka kultuuride tähtsamaid saavutusi, oskab nendest tsivilisatsioonidest lühidalt jutustada.
Keskaeg Keskaja üldiseloomustus. Talupojad, feodaalid. Keskaegsed linnad. Kirikuelu. Eestlaste muistne vabadusvõitlus Ristisõdade põhjused. Muistse vabadusvõitluse algus. Ümera ja	Nimetab keskaja seisused. Jutustab ja võrdleb talupoegade ja feodaalide elu. Kirjeldab keskaegse linna välisilmet ja eluolu. Kirjeldab kiriku rolli ja tähtsust keskaja ühiskonnas. Nimetab ristisõdade põhjuseid. Jutustab Ümera ja Madisepäeva lahingust. Nimetab muistse vabadusvõitluses eestlaste kaotuste põhjuseid.

<p>Madisepäeva lahing. Muistse vabadussõja lõpp ja kaotuse põhjused.</p> <p>Eestlased võõra võimu all Eesti ala pärast vallutust. Keskaegsed linnad Eestis. Reformatsiooni mõju ühiskonnale.</p> <p>Eestlaste naabrid 13.-15. sajandil Liivlased, lätlased, leedulased ja soomlased. Venelased.</p>	<p>Kirjeldab eestlaste elus toimunud muutusi pärast maa vallutamist. Näitab ja nimetab kaardil Eesti keskaegseid linnu. Seletab oma sõnadega reformatsiooni olemust ja mõju kultuuri arengule.</p> <p>Kirjeldab lühidalt naaberriikide eluolu keskajal.</p>
<p>Eesti varauusajal Liivi sõda. Eesti Rootsi riigi koosseisus.</p> <p>Suured leiutused ja avastused Teaduse ja tehnoloogia areng keskaja lõpul. Trükikunsti leiutamine. Esimesed eestikeelsed raamatud. Meresõidu arenemine. Ameerika avastamine. Asumaade vallutamine. Orjakaubandus.</p> <p>Kokkuvõtte ja kordamine I ja II poolaasta õpitud materjali kokkuvõtte, kordamine, kinnistamine.</p>	<p>Nimetab Liivi sõda põhjuseid ja tagajärgi. Kirjeldab, millised muutused toimusid ralurahva elus ja linnade arengus Rootsi ajal.</p> <p>Nimetab hiliskeskajal toimunud teaduse ja tehnoloogia saavutusi. Selgitab, milles seisnes trükikunsti tähtsus kultuuri arengus. Selgitab, milles seisnes esimeste eestikeelsete raamatute väljaandmise tähtsus. Nimetab muutusi meresõidu arengus. Selgitab Kolumbuse tähtsust ajaloos. Jutustab esimesest reisist ümber maailma. Selgitab, mida töid endaga kaasa maadeavastused. Eristab muinas-, vana- ja keskaega ning oskab seostada sündmust ning ajalooajalooperioodi.</p>

2. Ajaloõpetuse rõhuasetused 8.–9. klassis

8. ja 9. klassis keskendutakse Eesti ajaloo õppimisele seoses Euroopa ja maailma ajalooga. Euroopas ja maailmas toimunud sündmusi käsitletakse eeskätt Eesti ajaloo paremaks selgitamiseks ja ilmestamiseks. Ajaloõpetuse puhul seni olulisena rõhutatud põhimõtetele lisandub 8.–9. klassis vajadus pöörata tähelepanu otsestele ja kaudsetele põhjuslikele seostele.

8. klassi ajalooõpetuses lähtutakse kontsentrisuse põhimõttest. Taotluseks on tuua selgelt esile seosed varemõpitu ja -kõnelduga, et võimaldada sel moel äratundmistunde tekkimist. Võimaluse korral korraldatakse õppekäike muuseumidesse ja ajaloolistesse paikadesse, näidatakse filme, mis kajastavad minevikus toimunud sündmusi jne. Rõhutatakse, et Euroopas toimunud sündmused on tugevasti mõjutanud Eestis toimunud sündmusi (sõjad, revolutsioonid, tootmissuhete muutused jms). Ajateljele kantakse Euroopas toimunud sündmused, mis on mõjutanud Eesti ajalugu.

9. klassis üldistatakse seni Eesti ja Euroopa ajaloo kohta õpitut, paigutades selle maailma ajaloo konteksti. Ajateljele kantakse kogu maailmas toimunud sündmused, mis on mõjutanud Eesti ajalugu. Antakse ülevaade kaasaegse Eesti toimimisest poliitika, majanduse, sotsiaalelu kaudu; arutletakse võimalike sobivate edasiõppimisvõimaluste üle.

2.1 Taotletavad õpitulemused 8.–9. klassis

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) selgitab üldisi fakte uusaja sündmustest ja inimeste elu-olust Eestis kuni Esimese maailmasõja lõpuni;
- 2) nimetab Euroopa ja maailma uusaja tähtsamaid sündmusi, mis on mõjutanud Eesti ajalugu;
- 3) tunneb huvi Eesti mineviku vastu Euroopas;
- 4) teab, et Euroopas toimunud sündmused on oluliselt mõjutanud Eesti ajalugu;
- 5) kirjeldab, kuidas majanduslikud ja ühiskondlikud muutused on mõjutanud inimeste elukorraldust;
- 6) teab, et inimeste teadmised on arenenud suhtlemises teiste rahvastega;
- 7) mõistab sõdade erisust seoses ajaperioodiga;
- 8) kõrvutab ajateljel mõningaid olulisi Eestis ja Euroopas toimunud sündmusi;
- 9) tunneb ajaperioodi iseloomulikke tunnuseid.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tunneb huvi Eesti riigi mineviku vastu;
- 2) teab, et maailmas toimunud sündmused on otseselt või kaudselt mõjutanud nii Eestis kui ka mujal Euroopas toimunud sündmusi;
- 3) omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja sellega seoses üldjoontes kogu maailma ajaloost;
- 4) mõistab, et eri ajastute kultuuri-, teaduse- ja tehnikasaavutused on olnud edasiviivaks jõuks riikide (ka Eesti) arengus;
- 5) teab, et poliitikal on suur roll maailma riikide omavahelistes suhetes;
- 6) kujutab ajateljele toetudes ette maailmas toimunud olulisemaid sündmusi;
- 7) nimetab oma põhiõigusi ning kohustusi Eesti Vabariigi kodanikuna;
- 8) kirjeldab Eesti riigi valitsemiskorda;
- 9) väärtustab oma kodumaad ning Eesti Vabariigi kodanikuks olemist.

2.3 Ajaloõpetuse ainekava teemade ja allteemade jaotus 8. klassis

Õppesisu	Täpsustatud õpitulemused
Kordamine. Ajalooperioodid, ajaarvamine. Maailm uusajal Uusaja mõiste ja ajaline kestus. Euroopa uusaja algul. Ameerika iseseisvussõda ja USA	Nimetab uusaja alguseks loetavaid sündmusi, kannab need ajateljele. Nimetab Ameerikasse väljarändamise põhjusi, jutustab ameeriklaste võitlusest iseseisvumise eest. Selgitab Prantsuse revolutsiooni põhjusi, tagajärgi ja mõju. Nimetab muutusi Prantsusmaa sõjaväes.

<p>sünd. Prantsuse revolutsioon. Napoleoni sõjad. Euroopa pärast Napoleoni sõdu. Tööstusrevolutsioon</p>	<p>Selgitab, mida tähendab, et kõik inimesed onseaduse ees võrdsed. Nimetab Napoleoni juhtimisel peetud olulisemaid lahinguid ja nende tulemusi. Jutustab, milles seisnesid olulisemad muudatused Euroopas pärast Napoleoni lüüasaamist. Kirjeldab, millised olulised muutused kaasnesid tööstusliku pöördega.</p>
<p>Eesti Tsaari-Venemaa võimu all Põhjasõda. Peeter I Eesti pärast ühendamist Venemaaga. Muudatused majanduses. Talupoegade koormiste suurendamine Pärisorjus. Pärisorjuse kaotamine ja asendamine teoorjusega Mõisnike elu-olu Teorendilt raharendile. Talude päriseksostmine. Talurahvarahutused. Mahtra sõda</p>	<p>Nimetab Põhjasõja põhjusi ja tagajärgi. Teab Peeter I seoseid Eestiga. Nimetab Balti erikorra tunnuseid. Nimetab olulisemaid muudatusi majanduses. Kirjeldab, mida tähendab pärisorjus ja millised olid talupoegade koormised. Nimetab talurahvarahutuste põhjusi. Kirjeldab muutusi, mis toimusid seoses pärisorjuse kaotamisega. Kirjeldab mõisnike elu-olu ja selles toimunud muutusi. Selgitab, milles seisnes uus talurahvaseadus. Kirjeldab, milles seisnes üleminek raharendile. Toob seoses raharendi ja talude päriseksostmisega. Nimetab talurahvarahutuste põhjusi, jutustab Mahtra sõjast .</p>
<p>Eesti talurahva elu Talupere. Talu hooned Talupere aastaringised tööd Talurahva söök ja söögikombed Rahvakalender ja rahvakombed Talurahvakoolid</p>	<p>Nimetab talupere liikmeid ja nende kohustusi. Kirjeldab taluhooneid ja nende otstarvet. Nimetab ja kirjeldab iga aastaaja olulisemaid talutöid. Nimetab põhilisi sööke ja jooke ning kirjeldab söögikombeid, võrdleb neid tänapäevastega. Nimetab olulisemaid rahvakalendri tähtpäevi, võrdleb nende tähistamist tänapäevaste traditsioonidega. Võrdleb üldjoontes valda ja kihelkonda, valla- ja kihelkonnakooli. Kirjeldab õppetööd talurahvakoolis. Mõistab ja põhjendab hariduse tähtsust talurahva jaoks</p>
<p>Rahvuslik ärkamisaeg Ärkamisaja eellugu. Kr. J. Peterson Fr. R. Kreutzwald. „Kalevipoeg“ J.V. Jannsen ja „Postimees“ Vanemuise Selts. I üldlaulupidu L. Koidula. Eesti teatri algus J. Hurt C.R. Jakobson</p>	<p>Kirjeldab lühidalt estofiilide tegevust talurahva huvides. Teab eestlaste võimalustest õppida Tartu ülikoolis. Jutustab, kes oli Kr. J. Peterson. Nimetab põhilisi fakte Fr. R. Kreutzwaldi elust. On lugenud (kuulnud) katkendeid „Kalevipojast“, selgitab selle saamislugu ja tähtsust. Kirjeldab Jannseni tegevust Kirjeldab I üldlaulupidu, mõistab selle olulisust. Jutustab L. Koidula tegevusest ja loomingust. Nimetab J. Hurda algatatud rahvuslikke üritusi, mõistab nende tähtsust. Nimetab C. R. Jakobsoni tegevusi, mõistab nende tähtsust. Nimetab olulisemaid sündmusi ja isikuid rahvusliku ärkamisaja ajaloos, põhjendab nende tähtsust eestlaste jaoks.</p>
<p>Tööstuse areng. Venestamisaeg Esimesed vabrikud ja raudteed Eestis. Töölise elu Venestamisaeg. Rahvuslik</p>	<p>Nimetab esimesi vabrikuid Eestis ja näitab kaardil linnu, kus need asusid. Selgitab, millised võimalused avas raudteede rajamine. Kirjeldab vabrikutöölise elu. Võrdleb seda tänapäevaste töötingimustega. Kirjeldab venestamist koolides. Jutustab EÜS-i lipu saamise lugu ja nimetab rahvusvärvide tähendusi. Kirjeldab J. Tõnissoni rahvusliku</p>

<p>liikumine venestamisajal. EÜS ja Eesti rahvusvärvide algus J. Tõnisson ja „Postimees“. Karskus- ja spordiseltsid. G. Lurich</p>	<p>tegevuse tähtsust. Mõistab ja nimetab seltside asutamise eesmärke ja nende olulisust eestlaste jaoks.</p>
<p>Eesti XX sajandi alguses Eesti majandus XX sajandi algul 1905.-1907. aasta revolutsioon. Revolutsioonisündmused Eestis. Mõisate põletamine. Karistussalgad. Eesti enne I maailmasõda. Väljarändamine Eesti kultuur XX sajandi algul</p>	<p>Nimetab olulisemaid muutusi Eesti majanduses. Põhjendab, miks suurenes linnade elanikkond. Kirjeldab olukorda põllumajanduses, nimetab uusi põllutöömehi. Nimetab majanduskriisi põhilisi tunnuseid. Teab ja kirjeldab lühidalt, miks Venemaal ja Eestis algas revolutsioon. Kirjeldab revolutsioonisündmusi Eesti linnades ja maal. Nimetab revolutsiooni tulemusi. Jutustab, millised muudatused leidsid Eestis aset kirjeldatud ajal. Nimetab väljarändamise põhjusi, näitab kaardil väljarändajate sihtkohariike. Nimetab olulisemaid koole ja Eesti teatreid. Nimetab mõningaid Eesti kirjanikke, kunstnikke ja heliloojaid. Kirjeldab lühidalt Eesti Rahva Muuseumi tähtsust.</p>
<p>Maailm I maailmasõja eel Suured leiutused ja avastused. Suurriikide ajastu (Briti impeerium, Ameerika Ühendriigid, Tsaari-Venemaa, Saksamaa, Prantsusmaa) I maailmasõja põhjused ja algus. 1917. aasta revolutsioon Venemaal. Nõukogude võimu kehtestamine. I maailmasõja lõpp Eestist saab iseseisev riik Eestlased I maailmasõjas Eesti 1917. aastal Eesti 1918. aastal Kokkuvõte ja kordamine I ja II poolaasta õpitud materjali kokkuvõte, kordamine, kinnistamine</p>	<p>Nimetab olulisemaid leiutusi ja avastusi (elekter, kino, auto, lennuk), seostab nende tähtsust isiklike kogemustega. Näitab kaardil suurriike ja mõnda nende riikide asumaaadest. Nimetab I maailmasõja põhjused ja osapooled. Nimetab Veebruarirevolutsiooni põhjusi ja tulemusi, kirjeldab nõukogude võimu kehtestamist ja teab, kes oli Lenin. Nimetab I maailmasõjas kasutusele võetud uusi relvaliike, teab ja kirjeldab sõja tagajärgi. Teab ja nimetab, millise riigi sõjaväes sõdisid eestlased. Mõistab ja põhjendab, miks inimesed enam sõdida ei tahtnud. Teab ja selgitab, et tsaarivõimu kukutamine Venemaal andis Eestile võimaluse iseseisvumist taotleda. Teab Päästekomitee ja K. Pätsi rollist iseseisvuse väljakuulutamisel. Mõistab ja selgitab Eesti Vabariigi sünni tähtsust kõigi eestlaste jaoks. Teeb lühikokkuvõtte uusajal toimunud sündmustest Eestis ja Euroopas.</p>

2.4 Ajaloõpetuse ainekava teemade ja allteemade jaotus 9. klassis

Õppesisu	Täpsustatud õpitulemused
<p>Kordamine. Ajaloo perioodid. Ajalooallikad. Ajaarvamine.</p> <p>Eesti Vabadussõda Vabadussõja algus. Kaitse korraldamine. Välismaine abi. Eesti vabastamine. Sõda sakslastega. Võnnu lahing. Vabadussõja lõpp. Tartu rahu</p>	<p>Nimeta ajaloo perioode ja teab nende kronoloogilist järjestust. Nimeta ajalooallikaid. Nimeta Vabadussõja puhkemise põhjusi ning vastaseid, kellega eestlastel tuli Vabadussõjas võidelda. Kirjeldab Vabadussõja kulgu ja sellega seotud isikute tegevust (J. Laidoner, J. Pitka, J. Kuperjanov). Nimeta ja näita kaardil Vabadussõja olulisemaid lahinguid. Oskab selgitada Tartu rahu tulemusi ja tähtsust</p>
<p>Eesti Vabariik 1918-1940 Asutav Kogu ja maareform Eesti Vabariigi sise- ja välispoliitika Põllumajandus, tööstus, kultuur ja haridus Eesti Vabariigis</p>	<p>Põhjendab maareformi olulisust. Oskab kasutada olulisi mõisteid: põhiseadus, demokraatia, Riigikogu, valitsus. Teab ja nimeta mõningaid olulisi fakte Eesti Vabariigist.</p>
<p>Maailm kahe maailmasõja vahel Saksamaa pärast I maailmasõda Kommunistlik Nõukogude Liit Asumaad ja rahvuslik vabadusliikumine</p>	<p>Kirjeldab, milline oli olukord Saksamaal enne ja pärast Hitleri võimuletulekut. Nimeta natside vägivalletegusid ja oskab neile hinnangut anda. Kirjeldab, milline oli olukord Nõukogude Liidus, nimeta põhilisi fakte selle majanduspoliitikast ja nimeta olulisi isikuid. Oskab Nõukogude Liidus rakendatud terrorile hinnangut anda. Teab asumaade tähendust ja selgitab, miks suurriigid endale asumaad soovisid. Näita kaardil mõningaid asumaad. Mõista ja selgitab, miks asumaad iseseisvuda soovisid. Kirjeldab ühe asumaa iseseisvumise lugu.</p>
<p>Eesti kaotab iseseisvuse. 1939-1940 Molotovi-Ribbentropi pakt. Baaside leping. Eesti okupeerimine ja liitmine NSV Liiduga. Esimene Nõukogude aasta.</p>	<p>Jutustab, mis seisis paktis ja selle salaprotokollis, mõista ja põhjendab selle tähtsust Eesti ajaloo seisukohalt. Teab ja kirjeldab Nõukogude sõjaväebaaside Eestisse toomist. Kirjeldab Eesti okupeerimist ja liitmist Nõukogude Liiduga ja sellega kaasnenud muudatusi, annab Nõukogude Liidu tegevusele oma hinnangu.</p>
<p>Teine maailmasõda 1939-1945 II maailmasõja käik II maailmasõda ja Eesti Sõjasündmused Eestis 1944</p>	<p>Teab ja nimeta II maailmasõja puhkemise põhjusi, nimeta olulisemaid sõdinud riike ja näita neid kaardil. Selgitab, kes olid omavahel liitlased. Kirjeldab II maailmasõja tagajärgi Eestile ja eestlastele.</p>
<p>Eesti ja muu maailm pärast II maailmasõda Maailm pärast II maailmasõda. Külm sõda Nõukogude Eesti Kommunistliku süsteemi Kokkuvarisemine. Eesti taasiseseisvumine</p>	<p>Kirjeldab, milliseks kujunes Euroopa pärast II maailmasõda, näita kaardil. Iseloomustab külma sõja olemust, nimeta olulisemad avaldumise valdkonnad ja vormid. Kirjeldab rahva elu-olu Nõukogude Eestis, nimeta olulisi muudatusi tööstuses ja majanduses. Kirjeldab märtsiküüditamist, mõista rahva kannatusi ja väljendab oma suhtumist. Nimeta sündmusi, mille tõttu Eesti taasiseseisvumine võimalikuks sai. Selgitab, kuidas mõjus 50 aastat õukogude võimu Eesti majandusele. Nimeta taasiseseisvumisega seotud olulisemaid sündmusi ja isikuid.</p>

<p>Kokkuvõte ja kordamine I ja II poolaasta õpitud materjali kokkuvõte, kordamine, kinnistamine</p>	<p>Mõistab ja põhjendab Eesti Vabariigi taasiseseisvumise olulisust</p>
<p>Eesti ühiskond tänapäeval. Eesti ühiskonna struktuur. Multikultuurne ühiskond. Kodanikud ja mittekodanikud. Inim- ja kodanikuõigused. Eesti riigi juhtinstitutsioonid – president, parlament, valitsus. Kohtuvõim. Kohalik omavalitsus. Sise- ja välisturvalisus. Maksud ja tarbimine. Tööturg, tööleping. Teadlik meediakasutaja, infootsing internetis.</p>	<p>Selgitab ja toob näiteid ühiskonnas koos eksisteerivatest inimestest; mõistab, et inimesed erinevad hariduse, soo, kultuuri/usu, vanuse, oskuste ja iseloomu omaduste poolest. Selgitab multikultuurse ühiskonna mõistet näite abil. Teab, mis vahe on kodanikul ja mittekodanikul. Nimetab enda õigusi ja kohustusi kodanikuna. Selgitab inimõiguste sisu. Selgitab, kuidas juhitakse Eesti riiki; teab, millega tegeleb president, valitsus, riigikogu. Teab, millal, kuidas ja miks minna valima. Selgitab kohaliku omavalitsuse toimimist. Selgitab kohtu toimimist ning sellega seotud isikuid (kohtunik, prokurör, advokaat). Iseloomustab politsei, kaitseväe toimimist. Teab, mis on Euroopa liit ja NATO. Selgitab töötamisega seotud mõisteid ja teab, miks peab makse maksma. Saab aru töölepingu vajalikkusest. On teadlik reklaami mõjust, oskab eristada ärireklaami tavatekstist. Kasutab internetti info leidmiseks.</p>